

VARGA ESZTER

A szakképzés társadalmi-gazdasági szerepe Dél-Koreában

Dél-Korea (későbbiekben Korea) speciális helyzetben van a szakképzés társadalmi szerepének meghatározását illetően. A XX. század közepétől lezajlott gyors iparosítást elsősorban a szakképzési rendszer támogatásával érték el,¹ amelyhez az amerikai kölcsönök biztosították a pénzügyi alapot. Ugyanakkor az oktatási szintek megnyitásával az oktatáspolitikai utat engedett a gyors oktatási expanzió, de a kulturális gyökerek (konfucianizmus) és a több évtizeden át tartó elnyomás (japán gyarmati időszak 1910–1945) egy teljesen másattitűdöt alakított ki a koreai társadalomban.

A szakképzés gazdasági helyzetének vizsgálatakor figyelembe kell vennünk, hogy Koreában ma is az az elképzelés uralkodik, hogy a társadalmi ranglétrán való feljebbjutás és az ennek következtében kiérdemelt státusz, elismerés csak és kizárólag a hosszú és jó minőségű oktatás által érhető el. Így számos olyan jelenségre lehetünk figyelmesek, amelyek a sajátos társadalmi-gazdasági berendezkedés és kulturális gyökerek következtében alakultak ki Dél-Koreában. Például az ún. „tanulási láz”, a koreai szülők megszállottsága gyermekük minél jobb minőségű oktatásban való részesítésére; a sztenderdizált iskolai tanterv és az erre épülő, iskolaszinteket elválasztó felvételi vizsgák; vagy a közoktatási rendszeren kívül eső, kiegészítő magánoktatási szolgáltatások. Rövid áttekintésünkben a dél-koreai középfokú szakképzési rendszer helyzetét, annak társadalmi-gazdasági következményeit, illetve a rendszert övező oktatáspolitikai folyamatokat ismertetjük.

Dél-Korea gazdasági jellemzői

Dél-Korea gazdasági jellemzőire is érdemes egy pillantást vetnünk, hiszen a Világbank által magasan teljesítő országok közé sorolják Hong Kong, Tajvan, Japán, Kína, Malajzia, Indonézia és Thaiföld mellett. A fejlődés üteme is tanulságos, ha összehasonlításban nézzük. Nagy-Britanniában 58 év alatt duplázódott meg az egy főre jutó jövedelem 1780-tól kezdődően, az USA ugyanezt az eredményt érte el 47 év alatt, 1839-től, míg Japánban ez a folyamat 1900-ban kezdődött és 34 évbe telt. Dél-Korea ezt mindössze 11 év alatt érte el, 1966-tól kezdődően, gazdasági növekedése a jelentős állami támogatottságú ipari konglomerátumok segítségével valósult meg.² Azt hihetnénk, hogy fő exportja az autógyár-

¹ Seth, Michael J. (2002). *Education Fever: Society, Politics, and the Pursuit of Schooling in South Korea*. Honolulu: Univ. of Hawaii Press

² Morris, Paul (1996). *Asia's Four Little Tigers: a comparison of the role of education in their development*. *Comparative Education* (32) 1. 95-109.

tás (Hyundai, Ssangyong, KIA) vagy az elektronikai cikkek (Samsung, LG), ez azonban a hajógyártás és a fűvelőeszközök, bár kétségtelen, hogy előbbi kettő is benne van a fő exportcikkek top öt listájában, a kőolajtermékeken kívül.³

A 2011-es adatok szerint, 1993 óta a legtöbb munkavállalót foglalkoztató szektor a szolgáltatás és kereskedelemi szektor,⁴ ezt követi a hivatali, az ipari és építőipari szektor. Az iskolai végzettség szerinti foglalkoztatottságot tekintve: a középiskolai végzettséggel rendelkezők körében 61,6%-os a foglalkoztatottsági arány, míg a főiskolát végzettekénél ez a szám 75,6%; az egyetemi, vagy annál magasabb végzettséggel rendelkezőknél 75,6%-os foglalkoztatottságról beszélhetünk.⁵

A szakképzési rendszer jellemzői

A koreai iskolarendszer 6-3-3-4-es felosztás szerint működik, tehát az alsó fokú oktatás hat évig, az alsó- és felső középiskola három-három évig, a felsőfokú oktatás pedig általában 4 évig tart, de utóbbi nyilván a választott képzés hosszától is függ. A kötelező oktatás elvégzése után két irányba lehet középiskolai tanulmányokat folytatni: általános középiskolákban, amelyek külön tagozatos középiskolák is lehetnek (idegen nyelvi középiskolák) vagy magán középiskolák; valamint a szakképzési rendszer részeként speciális szakközépiskolákban vagy mester iskolákban. A középiskola szakirányától függően (általános vagy szakközép) a felsőoktatásban egyetemre, felsőfokú szakképzésre jelentkezhetnek a továbbtanulók.

A szakképzési rendszer fejlődésének oktatáspolitikai háttere

A második világháborút követő évtizedekben, a direkt gazdasági irányítás következtében a koreai állam nagy hangsúlyt fektetett a szakképzés fejlesztésére. Az 1970-80-as években az ipari fejlődés középpontjában a nehézipar és a vegyipar volt a gazdasági fejlődés magja, kialakult az ipari társadalom. Az 1980-as években viszont a koreai vállalatok átalakultak, a középiskoláknak, amelyek középpontjában a szakképzés állt, már nem tudták biztosítani a megfelelő képességekkel rendelkező és az ipari követelményeknek is megfelelő fiatal munkaerőt. Az oktatási reformokért felelős bizottság 1996-ban javasolta a második oktatási reformprogramot, amelynek fő célja az élethosszig tartó szakképzési rendszer kialakítása volt az LLL alapú társadalom megvalósítása érdekében.⁶

A jelenlegi oktatáspolitikai reformok egyike a 2005 májusában az oktatási reformokért felelős nemzeti bizottság, valamint az Oktatás és Humán erőforrás Fejlesztés Minisztériuma által bejelentett „Szakképzési Rendszer Jövője 2020: Szakképzés Mindenkinék” elnevezésű reformtervezet (*Reform Plan for the Vocational Education System Vision 2020: Vocational Education for All*). A tervezet a gyorsan változó gazdasági, oktatási és képzési környezetre, illetve a szakképzést érintő negatív közvéleményre – amely a szakképzés kizárólag olyan

³ <http://www.korea.net/AboutKorea/Economy/Overview>

⁴ Ebbe beletartoznak az oktatási szolgáltatások is, amelyek kiemelkedően magas arányban vannak jelen az országban.

⁵ Kis, V. és Park, E. (2012), *A Skills beyond School Review of Korea*, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing.

⁶ Lee, Young-Hyun (2007). *Workforce Development in the Republic of Korea – Policies and Practices*. Asian Development Bank Institute <http://www.adbi.org/book/2007/10/29/2385.korea.workforce.development.policies.practices/> (2013. 08. 14.)

eszközként való elismerését jelenti, amely ipari munkásság képzésére alkalmas – adott válasz volt (Oh, 2005). A reform a következő javaslatokat tartalmazza: az alacsonyan képzett munkaerőt váltsa fel magasan képzett munkaerő-réteggel; rugalmas és megfelelő mértékben diverzifikált tantervre van szükség; át kell alakítani a központilag irányított rendszert, az ipar és más központi és helyi kormányzati szervek közreműködésével; bővíteni kell a tankezes kor után is tartó szakképzést; maximalizálni az anyagi és emberi erőforrásokat, az iskola és az ipar együttműködése révén, az oktatás és képzés összekapcsolásával.⁷

Emellett a kormány bevezette a Munkaerő Támogató Központot, amely munkát kínál az összes nagyvárosi és vidéki oktatási hivatalon keresztül a diákoknak. A cél, hogy minőségileg és mennyiségileg is nőjön a középiskolát végzettek alkalmazása. A karrier-tanácsadásra is komoly összegeket fordítanak. Nagyjából 1000 szakképzési tanácsadó és 4500 szakképzési és karriertanácsadó tanár, mentorprogramok és a pályakövető rendszer alkotja ezt a rendszert. A szakmai gyakorlatra is nagy hangsúlyt helyeznek, arra ösztönzik a speciális szakképző iskolák diákjait, hogy előbb inkább álljanak munkába, és ne közvetlenül a középiskola után folytassák tanulmányaikat. Az utóbbi időben megnőtt azoknak az egyetemeknek a száma, amelyek ilyen diákokat fogadnak (például a *corporate university*). Továbbá a szerződéses programok, ipari megbízásból történő oktatás, a Koreai Állami Szabadegyetem és a kreditrendszer, a speciális cyber-egyetemek mind a speciális szakközépiskolát végzettek számára kínálnak lehetőségeket.⁸

A kormány az iskola és az ipar közötti kapcsolatot támogató politikája ellenére ez az oktatás minden szintjén csak korlátozva működik. A cégek hajlamosak a programokkal kapcsolatos érdektelenségre, ha az közvetlenül nem jár számukra üzleti haszonnal, ezért főként passzív és formális jellegű az együttműködés. Az előzőekhez hasonló célú intézkedés a 2007-ben bevezetett Humánerőforrás Hasznosítási Stratégia, amelynek célja, hogy két évvel korábban léptesse be a fiatalokat a munkaerő-piacra, valamint az idősebb munkavállalók 5 évvel később hagyják el a munkaerőpiacot, mint jelenleg.

A szakképzési rendszer felépítése

A szakképző iskolák alapvetően a munkaerőpiacra készítik fel, így a legtöbb szakközépiskolát végzett diák egyből a munka világába lép be, de a felsőfokú tanulmányokat folytatók aránya megnőtt a szakközépiskolát végzettek körében az utóbbi években, mivel a felsőfokú végzettség fontossága egyre növekszik az egyéni karrierben is.⁹ A következőkben áttekintjük a középfokú szakképzési rendszer iskolatípusait.

A *speciális középiskolákat* azért vezették be 1998-ban, hogy megfékezzék a középiskolákban uralkodó, központi felvételtre fókuszáló előkészítést. Ez az iskolatípus munkavállalásra felkészítő kurzusokat kínál azoknak a diákoknak, akik nem tervezik folytatni tanulmányukat a felsőoktatásban. A kormány a képzési területek bővítését tervezi, 2+1 bontásban: két év iskola, egy év munkahelyen töltött gyakorlat.¹⁰

⁷ Lee, 2007

⁸ Park, Young-bum és Chung, Jisun (2013): *Vocational Education and Training in Korea*. Korea Research Institute for Vocational Education and Training http://eng.krivet.re.kr/eu/zc/prg_eu_Z_prA.jsp?dv=G&gn=M06|M060000056 | 2014. 01. 31.

⁹ Sandefur, Gary D. – Park Hyunjoon (2007). Educational expansion and changes in occupational returns to education in Korea. *Research in Social Stratification and Mobility* 25. 306–322. o.

¹⁰ Lee, 2007

Az *integrált középiskolának* az a célja, hogy integrálja a szak- és általános oktatást egy intézményen belül. Egy időben kínálják a továbbtanulási lehetőséget és a munkaerő-piacra való felkészítést.

A *2+1 program*: Az ipar és a műszaki/ipari-szakképző iskolák közti együttműködés. A koreai kormány a forrás-megosztással próbálkozik az iskolák és az iparágak között, hogy eredményesebb kapcsolat jöhessen létre. Ezt a rendszert még 1994-ben vezették be, a program 2 év szakközépiskolai oktatás és egy év gyakorlati képzés keretében folyt ipari vállalatoknál. 1998-ban 40 kijelölt iskolában működött, és majdnem 10 ezer diák vett részt ebben a programban, 1999-ben 37 iskolával és több mint 17 ezer diákkal működött. Hasonló a *2+2 kapcsolat programhoz*, amelyre már korábban utaltunk.

Szakképzés az akadémiai középiskolákban: a diákok a harmadik évben a szakközépiskolai tagozaton szakképzésben részesülnek. 2005-ben az akadémiai középiskolák szakképző tagozatára felvett diákok száma 4488 volt, amely az összes akadémiai középiskolás 0,6%-a volt.¹¹

Számos, az iskola és az ipari ágazatok együttműködésén alapuló program működik Koreában, amelyeket a szakképzésre irányuló oktatáspolitikai reformok részeként vezettek be és működtetnek. Terjedelmi korlátok miatt nem térünk ki ezekre részletesen. Kiemelendő közülük a 2010-ben alapított Mester-középiskola hálózat, amely a közoktatás és az ipari szektor közötti együttműködés egyik legjellegzetesebb, és az utóbbi időben legnépszerűbb formája.¹² Ezt az iskolatípust azzal a céllal hozták létre, hogy a fiatalokat felkészítsék a magasan képzett munkaerőt igénylő gyártási munkákra, így elősegítve ezen pozíciók magasabb státuszának elérését. A programban eddig 28 iskola, 11 500 diák, és több mint 1600 vállalat vett részt. Ezt az iskolatípust 2008-ban vezették be az alapvető szakismeretek oktatására, technikai munkaerő képzésére. Míg a szakközépiskola után a diákok választhatnak, hogy a felsőoktatásban folytatják tanulmányaikat, vagy munkába állnak, addig a mester-középiskolát végzettek nem mehetnek továbbtanulni a felsőoktatásba. Alapvetően erre a szlogenre épít: „Előbb dolgozz, tanulj tovább később!” Ennek a projektnek a kidolgozására a koreai oktatási minisztérium (Ministry of Education, Science and Technology – MEST) hatalmas pénzüsszegeket fordított, 2010-ben 21 ilyen iskola működött, 2013-ban pedig már 35. A kormányzati, ipari és üzleti körök képviselői, valamint oktatási szakértők javaslatára a minisztérium 2,5 millió dollárt biztosított első évben az iskolák felállításához szükséges kiadásokra. Ezt a pénzt a megalakuló iskolák a kollégiumok felépítésére, működtetésére, kísérleti és laboratóriumi eszközök vásárlására és tantervfejlesztésre használhatták. A mester-középiskola által nyújtott előnyök többek között, hogy a fiúk négy évvel elhalaszthatják a kötelező katonai szolgálatot, ha végzés után munkába állnak, ez idő alatt a szakmájuknak megfelelő feladatokra jelentkezhetnek;¹³ azok a diákok, akik szeretnék folytatni tanulmányaikat, egy speciális felvételi vizsgán keresztül jelentkezhetnek a felsőoktatásba a 3 éves munkavállalási időszak után; a program keretében a munkavállalás és a tengerentúli tanulás is biztosított; a diákok mentesülnek a tandíjak alól,¹⁴ és ösztöndíjakat vehetnek igénybe; kollégiumok, laborok s egyéb lehetőségek állnak rendelkezésükre.

¹¹ Lee, 2007.

¹² http://mckinseysociety.com/e2e_casestudy/meister-high-schools-south-korea/

¹³ Koreában a férfiaknak 2 éves kötelező katonai szolgálatot kell teljesíteniük 30 éves korukig.

¹⁴ Koreában a középiskolák majdnem fele-fele arányban oszlanak meg állami és magánfenntartás szerint, így sok középiskola tandíjköteles.

A mester-középfiskolák további előnye, hogy az igazgató vezérigazgató típusú pozíciót tölt be (CEO), és ipari tapasztalattal is rendelkezik. Ezeknek az iskoláknak az első tanulói 2013 februárjában végeztek, így még túl korai lenne értékelni a program hatásait.

Szakképzés és társadalom

A már említett tanulás iránti túlfűtöttség mind a középiskolai továbbtanulásnál, mind a munkaerő-piaci elhelyezkedést illetően komoly problémákat okoz társadalmi szinten. A felsőoktatás preferenciájából eredő ifjúsági munkanélküliség egyre komolyabbá válik. Ezért törekedtek a döntéshozók és az ipari ágazatok vezetői a középiskolát végzettek sikeres munkaerő-piaci elhelyezésére az elmúlt években, de a felsőoktatási továbbtanulás haladási üteme még mindig magas az OECD országokhoz képest – mondja Young-bum Park, a Koreai Szakképzés-kutató Intézet (KRIVET) elnöke a szervezet honlapján. A sikeres felvételi után is minél több képesítéssel és a későbbiekben érvényesíthető plusz tevékenységekkel próbálják tanulmányaikat kiegészíteni a diákok, ilyenek például a tengerentúli nyelvi kurzusok, önkéntes munkák. Bár a HR-szakértők szerint ezek csak kismértékben, vagy egyáltalán nem nyújtanak semmilyen pluszt munkába álláskor. Mindezek ellenére még mindig rengeteg fiatal dönt úgy, hogy a felsőoktatásba jelentkezik.¹⁵

Dél-Korea társadalmi berendezkedése miatt az, hogy a szülők gyermekeik szakmai pályáját támogassák, csak csekély mértékben elképzelhető, mindezek fontos alakító tényezői a kevésbé differenciált oktatási rendszerüknek – vagy éppen fordítva.¹⁶ A felsőfokú oktatásban részt vett, 25–64 éves korosztály aránya a 2000-es 24%-ról 2011-re elérte 40%-ot (OECD-átlag – 2000: 22%, 2011: 31%). A felsőoktatásba történő belépés arányszáma a szakmai programokat illetően (*vocational programmes*) 2000-ben 51%, 2011-ben viszont már csak 37% (OECD-átlag – 2000: 16%, 2011: 19%). Az egyetemi programokba való belépés aránya 2000-ben 45% volt, 2011-ben pedig 69% (OECD átlag – 2000: 48%, 2011: 60%).¹⁷ Dél-Koreában nagyon fontos a minél magasabb szintű iskolai végzettség, amit lehetőleg egy nagy presztízsus felsőoktatási intézményben kell megszerezni. Ez viszont az említett központi felvételi vizsgák, a kiélezett verseny és a túltelített felsőoktatási piac miatt nagyon nehéz – nem beszélve arról, hogy a bejutáshoz elit társadalmi kapcsolatok is szükségesek. – Így annak, aki nem jut be az általa – és leginkább szülei által – áhított felsőoktatási intézménybe, több lehetősége is van: külföldön folytatja tanulmányait, újra próbálkozik a felvétellel, vagy felsőfokú szakképzés¹⁸ választására kényszerül, amely után ismét próbálkozhat egyetemi szintű képzésekre bejutni. Ez magyarázhatja a középiskolai továbbtanulási adatok alakulását is. Iskolatípusok szerint, a hagyományos középiskolákból továbbtanulók aránya 75,2% volt 2011-ben (1990: 47,2%), a szakközépfiskolát végzettek tekintetében pedig 63,7% (1990: 8,3%). A felsőfokú szakképzésben részt vevő hallgatók aránya az összes felsőoktatási hallgatóhoz képest 35,1%, amely a második legnagyobb a

¹⁵ The answer to youth employment lies with industry http://eng.krivet.re.kr/eu/ec/prg_euCHAVw.jsp?pgn=1&gk=&gv=&gn=M19-M190000014

¹⁶ Sandefur, Gary D. – Park Hyunjoon (2007). *Educational expansion and changes in occupational returns to education in Korea*. Research in Social Stratification and Mobility 25. 306–322.

¹⁷ OECD 2013, *Education at a Glance – Countrynote Korea*.

¹⁸ A felsőfokú szakképzésekre csupán röviden térünk ki. Célja, hogy közepes tudású szakembereket képezzenek, a kínálatukban szerepelnek továbbá átképzési programok és LLL-programok a már alkalmazottak számára.

négy éves egyetemi képzést követően.¹⁹ Ugyanakkor az 1965-től 2012-ig tartó időszakban a szakközép- és egyéb középiskolák felvételi arányszámaiban markáns eltérések mutatkoznak. Viszont, ha önmagában a szakközépiskolákat nézzük, akkor az látható, hogy 1995-től kezdve folyamatosan csökken a szakközépiskolát választók száma, a majdnem 1 milliós létszám kevesebb, mint a felére csökkent 2012-re. Persze ehhez egyéb tényezők is hozzájárulnak, demográfiai változások, oktatáspolitikai intézkedések stb.²⁰

Másfelől a szakképzés diverzifikációjára irányuló oktatáspolitikai intézkedések, különösen a 2+2 kapcsolat-program²¹ megnövelte a szakközépiskolát végzett, továbbtanulni szándékozó diákok arányát (Lee, 2007) – ahogy erre már korábban utaltunk. A legtöbb szakközépiskolát végzett diák a felsőoktatásban folytatja tanulmányait, 2007-ben 43%-uk tanult tovább ifjúsági főiskolán, 25%-uk pedig egyetemen.²² Ennek eredményeképpen, jelenleg Koreában a 25–34 éves korosztály ugyanakkora arányban rendelkezik felsőfokú végzettséggel, mint Japán, Kanada és Hollandia az OECD országok közül, csak két ország van (Norvégia és az USA), ahol ez az arány magasabb.²³ A felsőoktatásban résztvevő legtöbb hallgató magán főiskolákon és szakmai főiskolákon (felsőfokú szakképzés) folytatja tanulmányait. A kialakult helyzet magától értetődően kiegyensúlyozatlan kapcsolatot eredményez a munkaerő-piaci kereslet és kínálat között, mind az akadémiai, mind pedig az ipari területen.

Tehát a kiegyensúlyozatlan kapcsolat a képzettség és a foglalkoztatottság között alapvetően a társadalmi igényekből ered. Jang és Kim kutatásában 227, 2001-ben és 2002-ben középiskolai tanulmányaikat befejezettekkel készítették interjút. Az alanyokat a középiskolai oktatásról, egyéb tevékenységeikről, főiskolai részvételükről, munkatapasztalataikról és a kompetenciáról való véleményükről kérdezték. Sokan közülük az iskola utáni idejükben a felsőoktatási felvételre készültek az iskolában, magánoktatási intézményben vagy otthon. Szerintük a középiskolai oktatás változását illetően a szakközépiskolában sokkal több felvételi előkészítőre lenne szükség, mint az akadémiai középiskolákban (szakközépiskolát végzettek véleménye).

A szakképzés és a gazdaság kapcsolata

A gazdasági és munkaerő-piaci jellemzők ismertetéséhez fontos adat, hogy Koreában az idősebb és fiatalabb korosztályok közötti iskolai végzettség szerinti különbség – mind első-, mind felsőfok tekintetében – a legmagasabb a többi OECD-országhoz képest. Az ország 15–29 éves korosztályát érintő munkanélküliségi rátája 1991-ben 5,4% volt, de a folyamatos növekedésnek köszönhetően 2004-re 7,9%-ra emelkedett, ami két és félszeres a teljes

¹⁹ Human Resources Development Indicators in Korea 2012.

²⁰ Park, Young-bum és Chung, Jisun (2013): *Vocational Education and Training in Korea*. Korea Research Institute for Vocational Education and Training

²¹ 2+2 kapcsolat-program: néhány iskola kombinálja a szakközépiskolák 2–3. évét a szakfőiskolák két évével, azzal a céllal, hogy kibővítsék a felsőoktatási lehetőségeket a szakközépiskolát végzettek számára, és növeljék a minőségi szakképzést nyújtó ifjúsági főiskola kapacitását. Azok a diákok, akik elvégezték a szakközépiskolát, elsőbbséget élveznek a kiválasztásban, vagy engedélyt kapnak a továbbhaladásra a tanulmányaikhoz kapcsolódó területekre. 2004-ben 340 szakközépiskola és 152 ifjúsági főiskola vett részt a kapcsolat-programban (Lee, 2007).

²² Kuczera, Malgorzata, Viktória Kis és Wurzburg, Greg (2009). *Learning for Jobs*. OECD Reviews of Vocational Education and Training – Korea

²³ Sandefur & Park, 2007

munkanélküli rátához viszonyítva. Ez az arány ugyanakkor nem haladja meg az OECD-országok átlagát, de társadalmi problémává vált az 1997-es gazdasági válság óta, mert nagyon rövid idő alatt érte el ezt a szintet. A fiatalkori munkanélküliséget leginkább a felsőoktatási túlképzés és a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkanélküliek száma okozza. Kim és Lee kutatásában²⁴ a koreai munkaügyi és jövedelmi panelvizsgálat (KLIPS) adatait használva, a koreai fiatalok munkaerő-piaci inaktivitására keresték a választ. A népességszökkenés és a magas iskolázottság ellenére a fiatal korosztályok munkaerő-piaci integrációja nem javult, 1995 és 2010 között a foglalkoztatottsági ráta 5%-kal csökkent, míg a munkanélküliség rátája 4,5%-ról 7,3%-ra emelkedett. Míg a fiatal korosztály 80%-a dolgozik, vagy még oktatásban vesz részt, 7,7%-uk munkát keres, vagy munkára való felkészítésben vesz részt, beleértve a közszolgálati vizsgára való felkészülést is; 3,1%-uk pedig semmit sem csinál.

Összegzés

Koreában, az ország sajátos társadalmi-gazdasági helyzetéből adódóan másfajta szerep jut a szakképzésnek és a szakmunkának. Bár a szakmunka kulturális, földrajzi és egyéb tényezőktől függetlenül is általában alábecsült helyzetben van a különböző társadalmakban, Koreában különösen. Ez a jelenség elsősorban a kulturálisan meghatározott, hierarchizált társadalmi berendezkedés, a magas iskolai végzettségekhez kötött társadalmi státusz miatt alakult így. Annak ellenére, hogy az oktatáspolitikai igyekezik megoldást találni a problémára, azáltal, hogy minél könnyebbé teszi az átmenetet az iskolapadból a munka világába a különböző szakképző programok segítségével, a társadalmi igények változatlanok. A szakmunka iránti érdeklődés fellendítésében és a képzés fejlesztésében a társadalmi igények megfelelő mederbe terelése lenne a megoldás. Az egykor a koreai gazdasági fejlődés szempontjából kulcskérdésnek számító szakképzésnek a gazdasági és munkaerő-piaci egyensúly megteremtéséhez a jelenleginél fontosabb funkciót kellene betöltenie, és ezt a koreai társadalomnak előbb-utóbb be kell látnia.

²⁴ Lee, Byoung-Hoon és Kim, Jong-Sung (2012). A Causal Analysis of Youth Inactiveness in the Korean Labor Market. *Korea Journal* winter